

Вісник

ЖИТИ У ГАРМОНІЇ З ПРИРОДОЮ!

КАРПАТСЬКОГО БІОСФЕРНОГО ЗАПОВІДНИКА

РЕГІОНАЛЬНА ЕКОЛОГІЧНА ГАЗЕТА

№ 4 (96)

ЛИПЕНЬ-
СЕРПЕНЬ 2022 р.

Заснована
у 2006 році

Розповсюджується
безкоштовно

СЛУЖБА ДЕРЖАВНОЇ ОХОРОНИ: ЗАВДАННЯ ТА ВИКЛИКИ СЬОГОДЕННЯ

Життя в умовах війни вимагає особливої відданості, пильності та відповідальності, адже цінність культури й природи як ніколи слід берегти. Зважаючи на виклики сьогодення державна охорона теж перебуває в посиленому режимі роботи.

Тож про обов'язки держохорони КБЗ, діяльність на захисті природи Карпатського біосферного заповідника, зміни праці в умовах воєнного часу роз'яснюють: заступник директора-головний природознавець Микола Тарасюк та очільник відділу державної охорони ПЗФ заповідника Сергій Іванцюк.

СТРУКТУРА СЛУЖБИ ДЕРЖАВНОЇ ОХОРОНИ КБЗ

До складу служби державної охорони заповідника входить 146 осіб, її очолює директор Карпатського біосферного заповідника, а безпосереднє керівництво здійснює заступник директора-головний природознавець Микола Тарасюк. У КБЗ функціонує відділ державної охорони ПЗФ та 12 природоохоронних науково-дослідних відділень, які відносяться до СДО.

КБЗ В УМОВАХ
ВІЙНИ

Служба державної охорони має статус правоохоронного органу, відповідно до ст. 61 Закону України «Про природно-заповідний фонд України». Одними з основних її завдань є забезпечення дотримання режиму охорони території та об'єктів заповідника й попередження та припинення порушень природоохоронного законодавства на території заповідника.

ОСНОВНІ ЗАВДАННЯ СДО КБЗ ТА ВИКЛИКИ ВОЄННОГО ЧАСУ

На жаль, не всі знають вимоги працівників Служби державної охорони щодо громадян, які відвідують заповідник в умовах воєнного стану. Зважаючи на особливий режим в країні, робота природоохоронців посилюється.

Як зазначає керівник СДО, заступник директора-головний при-

родознавець Микола Тарасюк, працівники служби держохорони, відповідно до покладених на них завдань, мають право перевіряти громадян, ба навіть здійснювати огляд їх машин.

Обов'язком служби є: перевіряти у громадян і службових осіб посвідчення на право перебування, використання природних ресурсів та провадження іншої

на 3-ій стор.

ОХОРОНА ПРАЦІ ІНФОРМУЄ

Ознайомлений – значить захищений! Саме знання, холоднокровність дій, відсутність паніки рятує життя в екстремальних ситуаціях на роботі чи вдома. А зважаючи на серйозні загрози, що несе собою повномасштабна війна, в черговий раз інформуємо про охорону праці та цивільний захист у Карпатському біосферному заповіднику.

Тож про правила поведінки під час повітряної тривоги, укриття в природоохоронній установі та інше, – читайте далі.

Розпочнемо з того, що всі працівники Карпатського біосферного заповідника, через начальників відділів та ПНД відділень повідомлені про правила безпеки під час війни, проте, основне зауважимо й на сторінках «Вісника КБЗ».

Нагадуємо, головною метою охорони праці та цивільного захисту є організація виконання правових, організаційно-технічних, санітарно-гігієнічних, соціально-економічних і лікувально-профілактичних заходів, які спрямовані на запобігання нещасних випадків, захворювань й аварій

у процесі трудової діяльності.

На жаль, нині найбільшу загрозу українцям несе війна, тож про перше, що слід знати – це де знайти укриття.

ДЕ СХОВАТИСЯ У КБЗ

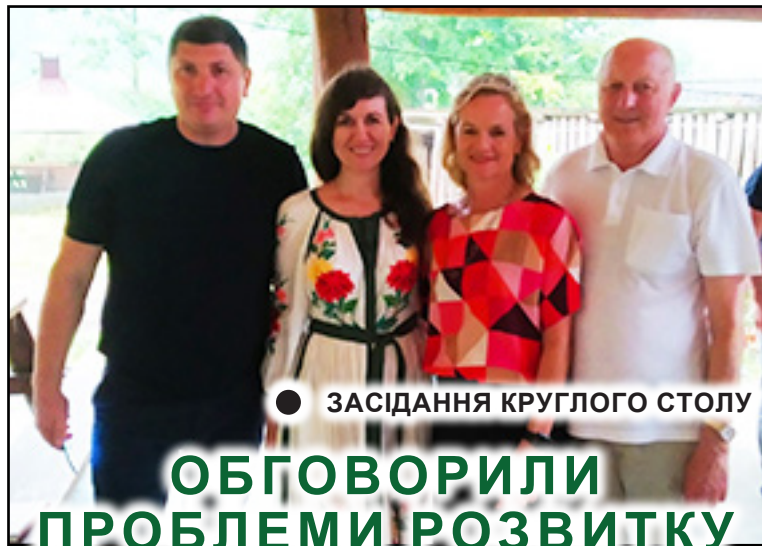
На території центральної садиби заповідника, в підвалі адміністративно-побутового корпусу №5 (відділ транспортного обслуговування), розташований об'єкт укриття. Згідно з паспортом будівлі загальна площа об'єкта укриття – 131,8 кв.м., місткість 60 осіб.

Дана захисна споруда – «Обмежено готова». Тобто світло, вода тут є, але немає витяжки.

Вдаючись до кваліфікації споруд цивільного захисту, зауважуємо, що вони поділяються на три типи: «готова», «обмежено готова» та «неготова». «Готова» споруда обов'язково має лавки, питну воду, запас їжі, протигазу, медикаменти, згідно з переліком та інше. Також такі сховища мають бути оснащені вентиляцією, світлом та мати запасне живлення.

Натомість «обмежено готові» споруди, як от у заповід-

на 3-ій стор.

ЗАСІДАННЯ КРУГЛОГО СТОЛУ

ОБГОВОРИЛИ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ГІРСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ

20 серпня, у географічному Центрі Європи, у рамках візиту в Україну депутатки Європейського парламенту Віоли фон Крамон, проведено засідання круглого столу на тему: «Роль Закарпаття у євроінтеграції та відбудові України під час та після війни». Участь в обговоренні взяли народні депутати України, представники органів місцевого самоврядування, громадськості, окремих підприємств, установ та інші. Модерував засідання – директор Інституту Центральноєвропейської Стратегії Дмитро Тужанський.

Спочатку із промовами виступили: перший заступник голови Закарпатської обласної ради Андрій Шекета, представник проекту «Юліт з Європи» Микола Сюско, народні депутати України Дмитро Гурін та Юлія Овчинникова. Очевидно, що час для

промови мала й депутатка Європейського парламенту Віола фон Крамон. Долучився до обговорення головної теми й автор цих рядків, а також директорка Великобичківського деревообробного

на 2-ій стор.

КАРПАТСЬКИЙ БІОСФЕРНИЙ ЗАПОВІДНИК ПІДТВЕРДИВ СВОЮ ВІДПОВІДНІСТЬ ЄВРОПЕЙСЬКИМ СТАНДАРТАМ УПРАВЛІННЯ

Комітет Міністрів Ради Європи поновив дію Європейського диплома для Карпатського біосферного заповідника на 5-річний термін – до 30 вересня 2027 року.

Європейський диплом – це міжнародна відзнака для природних та напівприродних територій, які мають виключний європейський інтерес і в яких здійснюється зразкове управління. Наразі ним нагороджено лише 74 природоохоронні території у 29 країнах Європи.

Відзнака була запроваджена ще у 1965 році й знаходиться під егідою Конвенції про охорону дикої флори та фауни і природних середовищ існування в Європі, більш відомою, як «Бернська Конвенція».

Вперше Карпатський біосферний заповідник отримав Дипломом Ради Європи ще у 1997 році. Наразі природоохоронна установа вчергове підтвердила свою відповідність критеріям Диплома та статус лідера серед природоохоронних територій, як України так і Європи.

Завдяки цьому Україна отримала додатковий міжнародний інструмент для посилення зусиль в управлінні та збереженні природоохоронних територій під егідою Ради Європи.

З повним текстом рішення та рекомендаціями можна ознайомитися за QK-кодом:

ПРО ПЛАТФОРМУ «НАУКА ТА БІЗНЕС»

Міністерство освіти і науки інформує про запуск платформи «Наука та бізнес», з метою створення онлайн-майданчику для комунікації та ефективної взаємодії представників бізнесу та наукової спільноти, надання можливості бізнесу знайти науковий результат, а вченим – реалізувати власний потенціал і комерціалізувати наявні наукові результати.

Детальніше за QK-кодом:

ОБГОВОРILI ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ГІРСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ

на 1-й стор.

підприємства «ВГСМ», депутатка Закарпатської обласної ради Ірина Мацелура та інші.

Головно на засіданні круглого столу йшлося про те, що робить та ще, що може зробити й чого потребує Закарпаття, як тил та євроінтеграційний плацдарм України. Як інтегрується українська та європейська транспортна інфраструктура (насамперед залізниця, контрольно-перепускний пункти) тощо. Говорилось багато про виклики для України та очікування від неї в Європі, які можливості відкриває їй статус кандидата в члени Європейського Союзу. Наголошувалось, що мирна ситуація на Закарпатті створює надзвичайно привабливі умови для інвестицій. Тут знайшли прихисток близько чотирьох сотень тисяч переселенців, сюди здійснило релокацію багато підприємств та IT-компаній зі Східної України.

Згадало товариство, що цей край є на три четверти гірською територією, володіє унікальними природно-кліматичними умовами, тому потребує створення спеціальних еколого-економічних механізмів для розвитку та підтримки Євросоюзом громад та бізнесу. Віола фон Крамон, Юлія Овчинникова та Дмитро Тужанський особливо акцентували на розв'язанні природоохоронних проблем та формуванні екологічної культури населення.

Натомість, як учасник обговорень, автор цих рядків, зупинився на ролі та досвіді роботи у розв'язанні екологічних проблем установ природно-заповідного фонду, зокрема, Карпатського біосферного заповідника. Запропоновано продовжити роботи із відновлення руху пасажирських потягів, через Ясіня та Рахів до Румунії, Будапешта та Праги, відбудову зруйнованого моста через

Тису на ділянці українсько-румунського кордону «Ділове – Валя Вишеулуй» й відкриття відповідного пункту пропуску. Додалися й тема спорудження у Квасах на базі КБЗ Міжнародного центру букових пралісів, еколого-освітньої роботи та сталого розвитку тощо.

Користуючись нагодою, в рамках неформального спілкування, автор публікації ще раз привернув увагу голови підкомітету Верховної ради з питань лісових ресурсів, об'єктів тваринного та рослинного світу, природних ландшафтів та природно-заповідного фонду Юлії Овчинникової, на необхідності активізації роботи із прийняття підготовлених за нашою участю законопроектів щодо збереження української частини природної спадщини, яка входить до переліку об'єктів Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО. Внесення змін до законодавства із питань збереження природно-заповідного фонду, смарагдової мережі, закону України «Про статус гірських населених пунктів в Україні» та про сплату установами природно-заповідного фонду земельного податку, відповідним територіальним громадам.

У цьому контексті, досягнуто домовленості щодо спеціального візиту найближчим часом Юлії Овчинникової до Карпатського біосферного заповідника.

Звернувся також до Представника Міністерства закордонних справ України в Ужгороді, уродженця міста Рахова Івана Лукачука, який брав участь у засіданні круглого столу, щодо залучення міжнародної підтримки для вирішення назрілих екологічних та соціально-економічних проблем Карпатського біосферного заповідника та територіальних громад, які розташовані у зоні його діяльності.

Федір ГАМОР,
заступник директора КБЗ,
д.б.н., професор.

«EURONATUR» ВПЕРШЕ ПРИСУДЖЕНА ПРЕДСТАВНИКАМ УКРАЇНИ

21 липня, Рада престижної премії «EuroNatur» поширила прес-реліз про нагородження захисників лісу з Німеччини та України. Повідомлялося, що премію «EuroNatur Award-2022» отримають німецька природодослідниця й природоохоронниця Антьє Гротус, український науковець і охоронець пралісів, автор цих рядків та українська природоохоронна організація «Вільний Свидовець».

До автора надійшов лист від Президента Фонду професора доктора Томаса Поттхаста. Він пише: «Шановний др. Гамор, з великою повагою та задоволенням хочу повідомити вам, що Рада премії «EuroNatur» вирішила номінувати вас на премію «EuroNatur Award 2022». Це вшанування вашої видатної роботи щодо захисту природи та навколишнього середовища.

Ви виділяєтеся своєю високою особистою відданістю справі щодо захисту старовікових лісів та пралісів Карпатського регіону від будь-якої діяльності, яка може зашкодити цим унікальним екосистемам. Ваші зусилля для забезпечення охорони букових пралісів шляхом їхнього міжнародного визнання через включення до переліку об'єктів Всесвітньої природної спадщини ЮНЕСКО були зразковими.

Ми переконані, що мирна та демократична Європа матиме тривале майбутнє лише за умови, якщо поруч з розвитком, буде приділятися увага збереженню нашого світу природи з усім її багатством природних та культурних ландшафтів, основаних на сталих відносинах між людиною та природою. Ваш внесок у те, щоб зробити це можливим, видається нам особливо вагомим, особливо в сьогоднішні важ-

● ВІДЗНАКИ

кі часи, коли триває війна проти України, а ліси незаконно вирубаються навіть більше ніж раніше».

Премія заснована Європейським фондом природної спадщини EuroNatur і присуджується, за видатні досягнення у сфері охорони природи, збереження навколишнього середовища, екологічної освіти та підтримки сталого розвитку.

Нагорода вручається особам, які впродовж тривалого часу здійснюють видатну діяльність зі збереження природної спадщини. Вона вперше присуджена в 1992 році. Її отримали ряд видатних громадських діячів за їхню приватну, соціальну, економічну або політичну діяльність у сфері охорони природи.

До прикладу, серед нагороджених цією Премією у 2003 та 2004 роках були Лауреати Нобелівської премії президент Радянського Союзу Михайло Горбачов та Південноафриканської Республіки Нельсон Мандела.

Цьогорічна премія буде вручена Лауреатам 13 жовтня 2022 року, в Німеччині в замку на острові Майнау.

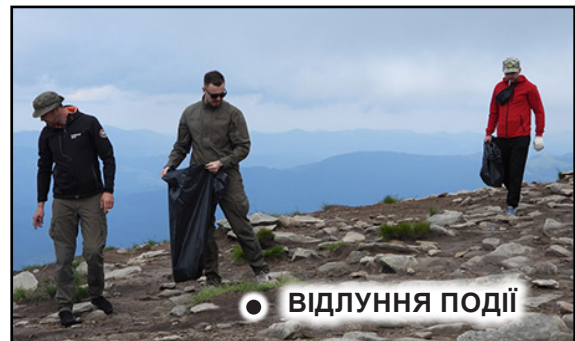
Федір ГАМОР.

Сходження на Говерлу, екотолока та нагородження – саме так, 7 липня, у Карпатському біосферному заповіднику відзначили «День працівника природно-заповідної справи». Останні роки колектив природоохоронної установи святкував цей День урочистостями в стінах затишної садиби, відбувалося нагородження найкращих працівників, а вже після всі обмінювалися привітаннями.

Однак, життя у воєнний час змінює бачення, відбувається переоцінка цінностей, тож адміністрація Карпатського біосферного заповідника ініціювала нетрадиційне, але з користю святкування для довкілля.

Ідея в День працівника природно-заповідної справи здійснити сходження на Говерлу є дуже символічною, адже туристичні маршрути на Говерлу є одними з найвідвідуваніших, а гора Говерла – це справжня перлина Українських Карпат, найцікавіший туристичний об'єкт. Тож логічно, що люди, які щодня стоять на захисті та збереженні природи й у День професійного свята докладуть зусиль, аби її покращити.

ВІДЗНАЧИЛИ ПРОФЕСІЙНЕ СВЯТО

Розпочалося все з важкого підйому на найвищу вершину Українських Карпат. Найвитриваліші співробітники не тільки пройшли маршрут з Перемички на Говерлу, а ще зробили чималу кількість світлин для поповнення фототеки заповідника, як то кажуть: «Поєднали приємне із корисним».

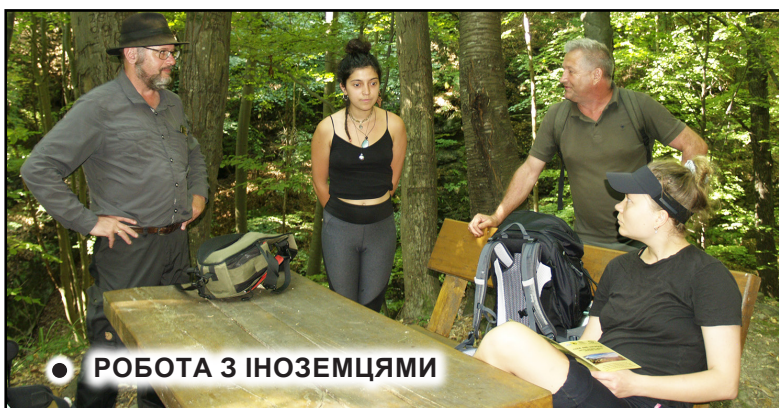
На самій вершині учасники події символічно розгорнули державний прапор України. Після, розпочалася найважливіша частина відзначення професійного дня – екотолока. З ранку до після полудня учасники акції очищали туристичний маршрут від сміття. До прибирання долучилися понад 30 працівників різних структурних підрозділів установи. Загалом, було прибрано вершину г. Говерла, високогірну частину екотуристичного маршруту «Чорногірськими пралісами на Говерлу» та урочище Перемичка під Говерлою. Далі ж відбулася процедура нагородження найкращих працівників, цьогоріч такі відзнаки отримали 47 природоохоронців.

Урочисту частину провели в інформаційно-туристичному центрі «Високогір'я Карпат», що розташований біля підніжжя г. Говерла в урочищі Перемичка. Місце було обра-

11 років тому в цей день було його відкриття. Тут у двоповерховій будівлі, для подорожуючих розміщено різноманітні стенди, вітрини тощо. Все проілюстровано фотографіями. Також можна довідатися про Карпати, їх розташування в Європі, природно-кліматичні умови, ліси, населення, власне, про КБЗ, його гірські масиви, історію туризму в Закарпатті, біологічне та ландшафтне різноманіття високогір'я Українських Карпат та інше. Ну і звісно добре відпочити, навіть переночувати.

Тож по закінченню святкування всі із чудовими враженнями, почуттям виконаної доброї справи й відчуттям незначної втрати вирушили додому. Доречно зауважити, що такий формат багатьом до вподоби, адже екотолока й похід є чудовою альтернативою традиційних засідань в актових залах. Приємно, що вдалося зробити щось символічне у День професійного свята, прибрати Говерлу, провести час із колегами й разом подати гарний приклад туристам, місцевим жителям для формування екокультури, дбайливого та гуманного ставлення до національного природного надбання.

Микола ТАРАСЮК
заступник директора-головний природознавець КБЗ.

● РОБОТА З ІНОЗЕМЦЯМИ

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА В УМОВАХ ВІЙНИ

Російська агресія призвела до значної трансформації звичних планів роботи, особливо в розрізі міжнародної співпраці. Відповідно, змінюються підходи, проте, не зважаючи на все, Карпатський біосферний заповідник продовжує гідно виконувати взяті на себе зобов'язання та співпрацює з міжнародними організаціями, науковцями, університетами...

Наша природоохоронна установа вже 16 років поспіль проводить навчальну практику для студентів Університету сталого розвитку міста Еберсвальде (ФРН) на базі пралісів і старовікових лісів, які охороняються на його території. Цьогоріч такий формат

роботи, на жаль, є неможливим з очевидних причин, тож вирішено провести практику в румунському національному парку «Козья», де знаходяться дві складові частини об'єкта всесвітньої природної спадщини ЮНЕСКО «Букові праліси і давні ліси Карпат та інших регіонів Європи».

Згаданий парк розташований у південних Карпатах в однойменному гірському масиві і займає площу 17,1 тис. га. Хоча тут також домінують чисті букові ліси, його природа значно відрізняється від Українських Карпат. У «Козья» представлено багато видів, північна межа поширення яких не доходить до наших кордонів. Наприклад, звичними місцевими видами є карпатський скорпіон і носата гадюка, які відсутні у нашої фауни.

Повертаючись до практики, зазначимо, що вона мала свої особливості. По-перше, в ній брали участь студенти двох навчальних модулів, які змінювали одні інших. Тож нам довелося реалізувати навчальну програму двічі, щоб охопити всіх учасників.

Загалом практику відпрацювали близько 90 студентів із 11 країн, які представляли чотири континенти і чотири частини світу. Другою особливістю було відзначення 15-річчя створення об'єкта всесвітньої природної спадщини ЮНЕСКО, присвяченого буковим пралісам, і 5-річчю набуття ним пан'європейського статусу.

Відзначення відбулося у формі круглого столу, проте, не в камеральних умовах, а на природі, серед букових пралісів. Автори цих рядків представили постер і низку доповідей, які стосувалися Карпатського біосферного заповідника, історії створення та сучасного стану об'єкта Спадщини ЮНЕСКО. Також нагадали хронологію проведення навчальних практик студентів Університету сталого розвитку м. Еберсвальде на території нашої установи.

Очікуваним підсумком міжнародного заходу стало одностайне побажання повернутися у прийдешньому році до звичного формату і зустрітися в Україні в пралісах Карпатського біосферного заповідника!

Василь ПОКИНЬЧЕРЕДА,
заст. начальника відділу НДР,
Ірина ІОНАШ,
начальник відділу рекреації.

СЛУЖБА ДЕРЖАВНОЇ ОХОРОНИ: ЗАВДАННЯ ТА ВИКЛИКИ СЬОГОДЕННЯ

на 1-й стор.

діяльності в межах відповідних територій та об'єктів природно-заповідного фонду, — пояснює Микола Володимирович. — Також працівники мають право проводити особистий огляд осіб, речей, транспортних засобів та перевірку знарядь і продукції, одержаної в результаті природокористування. Нормою є й вимагати від громадян, службових осіб пояснення у зв'язку з порушенням ними режиму територій та об'єктів природно-заповідного фонду їх охоронних зон.

У цьому контексті, заступник директора-головний природознавець зауважив, що досі триває пожежонебезпечний період, тобто частина року з моменту сходження снігового покриву до настання стійкої вологої осінньої погоди або утворення снігового покриву, у межах якої виникають лісові пожежі. Тому не слід нехтувати Правилами пожежної безпеки в лісах України, які є обов'язковими для виконання всіма центральними і місцевими органами державної виконавчої влади, підприємствами, установами, організаціями (незалежно від виду їх діяльності та форм власності) і громадянами, що з будь-яких причин перебувають у лісі.

Тож з метою недопущення порушень правил пожежної безпеки впродовж пожежонебезпечно періоду забороняється: розводити багаття, курити, кидати у лісі непогашені сірники, недопалки тощо, крім місць, що спеціально обладнані для цієї мети. До того ж заправляти палимим у лісі паливні баки під час роботи двигуна. Залишати у непередбачених для цього місцях лісу обмашене, просочене бензином, газом, мастилом або іншими горючими речовинами ганчір'я тощо. Експлуатувати машини та інші механізми з несправною паливною системою й так далі.

Якщо людина порушила встановлені обмеження щодо користування лісом в умовах пожежонебезпечно періоду та із врахуванням наявного воєнного стану, її можуть притягти до адміністративної відповідальності.

ДІІ ПРАЦІВНИКІВ СЛУЖБИ У ВИПАДКУ Виявлення ПРАВопорушників

Працівники служби держохорони Карпатського біосферного заповідника, в разі фіксування порушень, мають право дати обов'язкові для виконання приписи з метою усунення незаконних вчинків, виявлених у межах територій та об'єктів природно-заповідного фонду. Також, у повноваженнях СДО доставляти порушників природоохоронного законодавства у територіальні органи внутрішніх справ чи до виконавчого комітету міської, селищної, сільської рад з метою з'ясування особи.

Держохоронці можуть вилучати у порушників предмети і знаряддя незаконного використання природних ресурсів, транспортні засоби, незаконно добуту продукцію, відповідні документи. Повинні складати протоколи про порушення адміністративного законодавства в галузі охорони довкілля і використання природних ресурсів, надсилати їх відповідним органам для притягнення винних до відповідальності. І звичайно, на-

правляти в установленому порядку матеріали про порушення природоохоронного законодавства до відповідних органів для вирішення питання щодо притягнення винних до кримінальної відповідальності.

Крім цього, СДО здійснює контроль над дотриманням вимог природоохоронного законодавства органами місцевого самоврядування, установами, підприємствами тощо.

Служба держохорони заповідника має право:

* Одержувати в установленому законодавством порядку безоплатно від відповідних державних органів, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій інформацію, документи і матеріали, що стосуються питань збереження та використання територій та об'єктів природно-заповідного фонду;

* Безперешкодно відвідувати і перевіряти підприємства, установи, організації, судна та інші транспортні засоби у межах територій та об'єктів природно-заповідного фонду, їх охоронних зон стосовно додержання вимог природоохоронного законодавства;

* Подавати клопотання про припинення, зупинення чи обмеження будь-якої діяльності, що провадиться з порушенням вимог природоохоронного законодавства або забороняється згідно з режимом охорони територій та об'єктів природно-заповідного фонду;

* Безперешкодно обстежувати стан природних комплексів та об'єктів, що розташовуються в межах територій природно-заповідного фонду.

ТАБЕЛЬНА ЗБРОЯ ТА СПЕЦІАЛЬНІ ЗАСОБИ СДО

Важливо нині акцентувати увагу на тому, що працівники відповідної Служби, крім табельної зброї, мають право на носіння спеціальних засобів під час виконання своїх службових обов'язків. Так, мова про носіння обов'язкової форми встановлено зразка, табельної зброї та спеціальних засобів: гумових кийків, наручників і балончика з препаратами сльозогінного та подразливого дії, відповідно до чинного законодавства.

ВІДДІЛ ДЕРЖАВНОЇ ОХОРОНИ ПЗФ

Як вже згадувалося у КБЗ функціонує відділ державної охорони ПЗФ, який підпорядковується безпосередньо заступнику директора-головному природознавцю. Метою відділу є забезпечення охорони заповідних територій, рослинного та тваринного світу, недопущення порушень встановленого заповідного режиму. Вжиття заходів для притягнення порушників природоохоронного законодавства до відповідальності, відповідно до чинного законодавства, та участі служби державної охорони у виконанні природоохоронних заходів.

Тож начальник відділу ДО ПЗФ Сергій Іванцюк розповідає про те, як ведеться природоохоронна та протипожежна пропаганда чи були цього року порушення природоохоронного законодавства та інше.

ПРО ПОРУШЕННЯ ВИМОГ ПРИРОДООХОРОНОНОГО ЗАКОНОДАВСТВА, ЯКІ БУЛИ ВЖЕ Виявлені з ПОЧАТКУ ЦЬОГО РОКУ

Зі слів Сергія Іванцюка, ана-

ліз роботи СДО цього року показує, що працівниками все робиться для посилення контролю, шляхом щоденного патрулювання та періодичним проведенням рейдів, за дотриманням чинного природоохоронного законодавства на підвідомчих територіях. Зокрема, впродовж першого півріччя цього року Службою держохорони проведено 134 рейди, сім спільних перевірок з місцевими правоохоронними органами.

За останні три місяці виявлено 13 порушень природоохоронного законодавства та направлено 11 матеріалів до правоохоронних органів.

Крім протоколів, за дрібні порушення працівники відділу мають право направляти порушникам законодавства приписи на усунення виявлених порушень. За останні три місяці таких складено два.

Відділом державної охорони ПЗФ було виявлено також грубі правопорушення за які до дев'яти працівників заповідника були вжиті заходи дисциплінарного впливу.

До речі, крім охорони Служба веде ще й протипожежну пропаганду, щодо цього очільник відділу ДО ПЗФ заповідника зауважує, що агітація працівниками відділу державної охорони та природоохоронних науково-дослідних відділень у цьому напрямку є систематичною.

— Зокрема, нашим відділом та ПНД відділеннями постійно проводиться профілактично-роз'яснювальна та попереджувальна робота щодо дотримання природоохоронного режиму території заповідника серед населення, відвідувачів, землекористувачів та інше, відповідно до чинного природоохоронного законодавства, з метою попередження правопорушень, — каже Сергій Іванцюк.

Додає й те, що з початку цього року проведено майже 900 бесід із відвідувачами заповідних територій, проведено декілька десятків зустрічей та виступів. Розповсюджено майже 300 листівок та буклетів серед місцевого населення та землекористувачів на природоохоронну та протипожежну тематику.

Богдана МОСКАЛЮК, начальник відділу редакційно-видавничого та зв'язків з громадськістю КБЗ.

ОХОРОНА ПРАЦІ ІНФОРМУЄ

на 1-й стор.

нику, мають світло, тут люди на час обстрілу можуть вберегтися. Проте, відсутність витяжки, запасу води, їжі, медикаментів та іншого не дає можливості у таких приміщеннях переховуватися тривалий період.

Найнижчий рівень захисних споруд вважаються такі, що мають класифікацію «неготові» — це укриття найпростішого типу: підвали, погребі, внутрішні приміщення будівель, траншеї, яри тощо.

Працівники центральної садиби, у випадку повітряної тривоги, збройних дій можуть сховатися від осколків, але там не можуть перебувати три доби так, як це передбачено для класичної захисної споруди.

Підвальні приміщення також знаходяться:

* у конторі Широколужанського ПНДВ загальною площею 40,6 кв.м. (20 осіб);

* на КПП в урочищі «Посіч» — 6,1 кв.м., (3 осіб);

* у конторі Кевелівського ПНДВ — 72,7 кв.м. (30 осіб);

* та у конторі Угольського ПНДВ — 15,3 кв.м. (7 осіб).

Вище вказані підвальні приміщення приведені в належний порядок.

Всього у НАЙПРОСТІШИХ ЗАХИСНИХ СПОРУДАХ КАРПАТСЬКОГО БІОСФЕРНОГО ЗАПОВІДНИКА МОЖНА РОЗМІСТИТИ 120 ПРАЦІВНИКІВ

Повторимось, всі працівники заповідника, через начальників відділів і ПНДВ, ознайомлені з планом дій у випадку повітряної тривоги та у разі обстрілу. Також про те, що укриття найпростішого типу (підвали, погребі, внутрішні приміщення будівель, траншеї, яри тощо) знижують рівень впливу вражаючих факторів надзвичайних ситуацій військового, природного і техногенного характеру.

ЯК ДІЯТИ ПРИ ПОВІТРЯНІЙ ТРИВОЗІ, ПЕРЕБУВАЮЧИ НА РОБОТІ

Перше, що слід робити, як ви почули повітряну тривогу — це вимкнути комп'ютери та інші електричні прилади, закрити приміщення й покинути кабінет, робоче приміщення. Після, швидко, проте, без паніки зайняти місце у захисній споруді (сховищі, підвальному приміщенні).

Сигнал передається через систему оповіщення — регіональне радіо, телебачення та через додаток «Повітряна тривога» на телефоні, по внутрішньому зв'язку центральної садиби заповідника.

ЯК ПОВЕДИТИСЯ ПІД ЧАС ОБСТРІЛУ

Якщо ви знаходитесь у приміщенні, то під час повітряної тривоги вам слід зійти у підвал, якщо підвалу немає — зійдіть на нижні поверхи. Запам'ятайте, чим нижче — тим краще. Знайдіть максимально внутрішню кімнату, чим більше бетону навколо, тим краще (вам потрібно ховатися навколо опорних стін). У випадку, коли всі кімнати зовнішні — виходьте на

сходовий майданчик. У жодному разі не навпроти вікон! Якщо відомо, з якого боку ведеться обстріл, то вибійте найвіддаленішу кімнату з протилежного боку.

В обраному місці, сядьте на підлогу біля стіни — чим нижче ви перебуватимете під час влучення снаряду, тим більше шансів, що вас не зачепить осколком. Щодо вікон, то їх можна замостити диванними подушками (великими, щільними, але краще мішками з піском), закрити масивними меблями, але не порожніми (набиті мішками з піском або речами).

Коли ж вас обстріл застав на вулиці, ви почули «свист» снаряду (він схожий більше на шурхіт), а через 2-3 секунди — вибух, відразу падайте на землю. Важливо, не панікувати: вже те, що ви чуєте сам звук польоту, означає, що снаряд пролетів досить далеко від вас, а ті секунди перед вибухом лише підтвердили досить безпечну відстань. Однак завжди є ймовірність, що наступний снаряд полетить ближче до вас, тому швидко й уважно озирніться навколо: де можна сховатися надійніше.

Якщо є якийсь виступ, канава, будь-який бордюр або поглиблення в землі — скористайтеся цим захистом. У випадку, коли поруч бетонна конструкція — потрібно лягти поруч із нею. Нагадуємо, під час обстрілів слід завжди лягати й притулюватися до землі, руками затуляти голову, лікті притулювати до тіла, а ноги звести п'ятами до купи.

У випадку, коли небезпека застала вас у дорозі й ви знаходитесь в транспорті то негайно слід вийти з машини чи автобуса та шукати укриття. Спробуйте відбігти від дороги в протилежний від обстрілу бік у напрямку «від будівель і споруд» і лягте на землю. Озирніться й очима пошукайте більш надійне укриття неподалік. Перебігати або відповзати слід короткими швидкими кидками відразу після наступного вибуху.

Важливо зрозуміти, що якщо водій ви, то не сподівайтесь, що на авто ви зможете швидко втекти від обстрілу. Адже, ви ніколи не знаєте, у який бік перенесеться вогонь, і чи не почнеться далі обстріл, скажімо, з мінометів. Крім того, бензобак вашого авто додає ризику, пам'ятайте це.

Що ж робити, коли ви почули, що обстріл вщух? Після закінчення вогню не поспішайте покидати укриття. Можливі поодинокі постріли. Залишаючи місце притулку, не поспішайте розслаблятися. Добираючись до безпечного місця, обов'язково дивіться під ноги. Не піднімайте із землі жодних незнайомих вам предметів. У жодному разі не розбирайте завали від ракет самотужки, почекайте фахівців з аварійно-рятувальної служби.

Микола ГРЕЧУК, провідний інженер з охорони праці КБЗ.

Вітаємо!

Ювілярів Карпатського біосферного заповідника, що народилися в липні та серпні:

Фрозину Андріївну АНДРАЩУК – прибиральницю Кевелівського ПНДВ;
Юрія Полдійовича БЛОХ – інспектора з охорони Марамароського ПНДВ;
Василя Івановича БОРИСА – інспектора з охорони Трибушанського ПНДВ;
Василя Васильовича ДЖУГАНА – майстра з охорони природи Широко-лужанського ПНДВ;

Василя Васильовича ЧЕРЕМІСЬКОГО – сторожа Трибушанського ПНДВ;
Володимира Васильовича БОГДАНА – інспектора з охорони ПЗФ Широко-лужанського ПНДВ.

З днем народження! Достатку!

Цього бажаємо для початку.

Здоров'я зичим, рівноваги,

Креативності, наснаги.

Життя хай завжди дає шанс,

Свого роду — це аванс.

Від людей — добро й повага,

Менше стресів, тільки блага!

Захисників-іменинників:

Ігора Володимировича КАЛЬБУ – провідного фахівця, завідувача «Музею екології гір»;

Геннадія Михайловича БОЧКОРА – провідного інженера відділу НДР;

Івана Івановича БЕРКЕЛУ – провідного фахівця відділу рекреації;

Василя Васильовича БІЛІНКЕВИЧА – заступника начальника Рахів-Берлибаського ПНДВ.

*З Днем народження!
Воїни, лицарі славі,
Ви зброю тримаєте в руках,
Щоб на нашу країну-державу
Злий не зазіхав супостат.
Будьте мужніми і будьте достойними
Ви слави своїх батьків,
Відважні українські воїни,
Нащадки славних козаків!*

Адміністрація заповідника.

ТРУДОВІ БУДНІ ВІДДІЛЕНЬ ЗАПОВІДНИКА В УМОВАХ ВІЙНИ

● ВІСТІ З ПНДВ

У Карпатському біосферному заповіднику, в основному, уже сформована рекреаційна та туристична інфраструктура, яка має розвиватися і вдосконалюватися. Усе це й збереження природного та ландшафтного різноманіття вимагає посиленої охорони природно-заповідної території. Тож, як ведеться робота у відділеннях доповіли начальники Угольського, Кевелівського та Чорногірського ПНДВ.

УГОЛЬСЬКЕ ПНДВ

За інформацією начальника Угольського ПНДВ Віталія Михайловича Негрі, в Угольському відділенні цього року працівники подбали в першу чергу про рекреантів та туристів. Зокрема, колективом встановлено два нові місця відпочинку на туристичних маршрутах в урочищах «Романія» й «Кам'яний» та одне місце відпочинку в урочищі «Заплеша». Також відремонтовано лісовий будинок, який використовується в охоронних та наукових цілях, в урочищі «Заплеша». Прорізано та очищено від захаращень весь екологічний маршрут до «Молочного Каменю», протяжністю 2,2 км. Водночас прочищено дорогу (майже 7 км), що використовується для патрулювання території та має важливе протипожежне значення в урочищі «Кам'яний». Здійснено ремонт стежок для патрулювання в урочищах «Алдомірово», «Ціриково», «Ружново», «Тарниця» та «Заплеша». Крім того, відновлено квартальні стовпці по всій території відділення.

КЕВЕЛІВСЬКЕ ПНДВ

Як повідомив почесний працівник заповідної справи, начальник Кевелівського ПНДВ, — Василь Васильович Вербіцький, у 2021 році значно зросла кількість відвідувачів цієї заповідної території, аж до 2 572 осіб. Все це вимагає підтримки в належному стані рекреаційно-туристичної та охоронної інфраструктури. Тож з початку року працівниками Кевелівського ПНДВ проведено низку робіт щодо благоустрою території та ремонту туристичної інфраструктури.

Прорубали 4 км гірських стежок, розчищено 2 км мінеральних смуг, відремонтовано автомобільний міст та три шлягабуми. Нагадаємо, що навесні тут було зафіксовано зсув ґрунту на дорогу, яка використовується для па-

трулювання території, проходу туристів та протипожежного контролю. Працівники відділення ліквідували зсув, зробили відведення води на дорозі та встановили нову дренажну трубу. Нещодавно працювали і над впорядкуванням рекреаційної зони: облаштували три місця відпочинку, встановили нові конструкції для інформаційних стендів, відремонтували два рекреаційні та протипожежні аншлаги. Провели облаштування трьох джерел із питною водою та території довкола контори відділення.

ЧОРНОГІРСЬКЕ ПНДВ

Натомість, проінформував наступне, заступник начальника Чорногірського природоохоронного науково-дослідного відділення Ярослав Ярославович Бочкор.

У відділенні знаходяться найпопулярніші гірські пішохідні маршрути на гори Говерлу, Петрос, Туркул та до озера Бребенескул. Тож насамперед працівники надали уваги стежкам, якими мандрують щороку кілька тисяч гостей установи. Наприклад, територію відділення минулого року відвідали 2421 особи. Тому велику увагу приділили покращенню туристичної інфраструктури.

Цього року на маршруті «Чорногірськими пралісами на Говерлу» працівники відновили джерело питної води та встановили нове місце відпочинку в урочищі «Товстий Грунь». Відремонтовано місце відпочинку в урочищі «Череватий». Прорізано та очищено від захаращень та відновлено маркування на маршруті «На Говерлу через Брескул», протяжністю майже 8 км. А на маршруті до озера Бребенескул (через полонину Лемський) здійснено прорізку й маркування стежки, близько 5 км, там ще ліквідовано лісові захаращення.

Також виконали інші роботи, спрямовані на поновлення та покращення туристичної інфраструктури. Зокрема, відновлено та пофарбовано лавки та конструкції інформаційних аншлагів. Подбали і про охоронну інфраструктуру — відремонтували пропускні шлягабуми.

Треба зауважити, що маршрути Чорногір'я є значними за протяжністю, перепадами висот, тому всі роботи виконувалися працівниками у доволі складних умовах.

Микола ТАРАСЮК.

ЕКООСВІТЯНКА ВІДДІЛУ ЕОР КБЗ ТЕТЯНА КРЮЧКОВА ПРО ПЕРЕСЕЛЕННЯ З ХЕРСОНА:

«МИ НАЧЕ НОВОРІЧНА ЯЛИНКА, ЯКУ ПРИНЕСЛИ ДОДОМУ, А КОРИННЯ ЗАЛИШИЛИ В ЛІСІ»

Війна погнала мільйони українців за кордон, таку ж кількість змусила покинути домівки й перебралася в більш безпечні регіони України. Так, Рахівщина стала прихистком багатьох внутрішньо переміщених осіб із початком повномасштабного вторгнення. Хтось все ж ризикуючи повернувся до своїх міст та сіл, а хтось вирішив залишитися жити поміж Карпатських гір.

Тож коротко про історію життя, переселення та досвід життя в абсолютно іншому кінці України, від нової співробітниці заповідника, — провідної фахівчині відділу еколого-освітньої роботи КБЗ Тетяни Крючкової.

Народилася Тетяна і мешкала все своє життя у сонячному Херсоні, здобула педагогічну освіту вчителя географії, біології та екології. З 2016 року почала працювати в Національному природному парку «Нижньодніпровський». Посаду обіймала керівника відділу еколого-освітньої роботи й з початку повномасштабної війни планувала продовжувати працювати дистанційно та, на жаль, керівництво такий формат зайнятості не погодило. Так, опинившись в Рахові, вона звернулася із запитом про роботу до нашої природоохоронної установи й отримала місце у відділі екоосвіти.

Як згадує нині, нова працівниця, Рахівщину вона побачила у розквіті весни, бо із родиною втікала від жахів бойових дій на початку квітня.

— Майже з перших днів війни моє місто було окуповано, — каже Тетяна, — Деякий час ми не могли повірити, що війна

може тривати так довго і вірили у найкраще звільнення, але час минав і ситуація в місті погіршувалась — брак ліків, продуктів, води відчувався все гостріше. Найважче ж було бачити, як рідним містом пересувається ворожа техніка окупантів, тож ми наважилися виїжджати із Херсона.

На питання, чому саме до Рахова вирішили податися після виходу з окупованого Херсона зауважує, що тут мали родичів, які відповідно, допомогли облаштуватися, однак, не обійшлося без труднощів у новому місці.

— Рахів невелике місто, де люди знають одини одини і на перших порах було важко. Важко привчити себе до графіка руху громадського транспорту, адже в моєму місті маршрутки їздили кожні 10-15 хвилин, — зізнається пані Крючкова й коментує, як спочатку реагувала на діалект. — Особливості мови мене не здивували, адже я вже була в цій місцевості, але якщо співрозмовник швидко говорить, то розумієш не все і я не соромлюсь перепитати. Для мешканця Півдня мені відчутні й кліматичні відмінності. Ми звикли до тривалого, посушливого літа та великої кількості фруктів і овочів, які вирощують на Херсонщині.

До речі, порівнюючи Херсон та Рахів, не оминула й особливостей роботи, чим зайнятість в Карпатському біосферному заповіднику відрізняється від її попереднього місця роботи. Також ділиться своїм баченням діяльності природоохоронної установи й наголошує на потребі сортування сміття.

— Екоосвіта стала не лише моєю робо-

тою, моє життя поступово стало в екостилі. Ми стали більше сортувати сміття, по можливості відмовились від одноразових речей, з молодшою дитиною домовились не купувати зайві та шкідливі для довкілля іграшки, — розповідає колега, зауважуючи, що на відміну від Рахівщини в Херсоні сортування сміття більш розвинене. — У нас було відкрито сортувальний центр, куди кожен охочий приносить на утилізацію непотрібне. Херсонці знали, що за утилізацію деякого виду сміття треба заплатити, а за деяке заплатають і тобі. Для екопросвіти населення разом із місцевими екоактивістами проводили фестивалі, конференції, форуми, круглі столи, екофести та інше.

Згадуючи каже, що до таких заходів долучалась не лише молодь, а й доросле населення, котре важко заігнати до екоцивільного ставлення до природи. На жаль, більшість звикла спалювати листя, сміття, випалювати стерню або очерет та інше, бо завжди так робили.

— У моїх планах є бажання активно популяризувати сортування сміття й у вашому місті, адже для гірської місцевості це питання постає дуже гостро, — ділиться намірами Тетяна. — На Рахівщині площ під сміттєві полігони просто немає, а влаштовувати сміттєзвалища в руслах річок — це злочин перед нашими дітьми. З повеннями сміття потрапляє в річку, а фільтраційні води з полігонів отруюють підземні водонасичені горизонти. Важливо, щоб люди зрозуміли, що сміття може бути ресурсом, якщо його правильно переробляти.

На завершення розмови нова колега,

говорить про відмінності між природоохоронними установами. Зауважує, що Карпатський біосферний заповідник, на противагу НПП «Нижньодніпровський», має гарно розвинену туристичну інфраструктуру, а це більше можливостей для проведення відпочинку під час якого екопросвітники заповідника можуть інформувати про свідоме ставлення до природи, навчати «поважати природу».

Проте, не зважаючи на плин часу, нову роботу й нові знайомства все ж Тетяна Крючкова мріє побачити рідний дім.

— Повернення додому це найбільше бажання моє і моєї родини, ми наче новорічна ялинка яку принесли додому, а коріння залишили в лісі. На жаль, поки Херсонщина окупована повернення додому неможливе.

Перспективи жити в окупації для моєї родини — немає.

Андріана ЛЕЛЕ,
журналіст.

Вісник
КАРПАТСЬКОГО БІОСФЕРНОГО ЗАПОВІДНИКА

РЕГІОНАЛЬНА ЕКОЛОГІЧНА ГАЗЕТА

Контактні телефони: (03132) 2-21-93, 2-29-14.

Електронна пошта: cbr-rakhiv@ukr.net

<http://cbr.nature.org.ua>

Засновник і видавець:

Карпатський біосферний заповідник.

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ:
вул. Красне Плесо, 77,
а/с 8, м. Рахів, 90600,
Закарпатська обл.

РЕДКОЛЕГІЯ:

Федір Гамор (шеф-редактор),

Микола Тарасюк,

Богдана Москалюк,

Наталія Шіляк,

Юрій Беркела,

Кабалюк Антон (верстка).

Відповідальність за достовірність фактів
несе автор.

Газету видано:

Рахів, Карпатський біосферний заповідник

Газета виходить раз на два місяці.

Свідоцтво про державну реєстрацію Зт № 401 від 25.01.2006 року